

Tornio

Tornion kaupunki

Laadintaohje:

Talousarvio 2023 ja -suunnitelma 2024–2025

Kaupunginhallitus 27.6.2022

Sisällysluettelo

1	Taloudellisten tavoitteiden laadintaohje	1
1.1	Yleistä	1
1.2	Talousarviovuoden 2023 talousraami	2
1.3	Aikataulu	2
1.4	Talousarvion rakenne ja tehtävät sekä valmistelu	7
1.5	Käyttötalousosa	7
1.6	Palkat	7
1.7	Riskienhallinta	8
1.8	Sitovuustaso	9
1.9	Investointiosan laadinta	9
1.10	Esittämistarkkuus	9
1.11	Laadinnan ohjaus	9
2	Tornion kaupungin toiminnallisten tavoitteiden laadintaohje 2023	10
2.1	Tornion kaupungin strategiset tavoitteet 2021–2025	10
2.2	Kaupunkistrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi	11
2.3	Talousarvion 2023 toiminnallisten tavoitteiden laatiminen toimialoilla	12
	Liitteet	15
	Liite 1: Uusi virka/toimi	15
	Liite 2: Viran / toimen nimikemuutos	16
	Liite 3: Viran / toimen lakkauttaminen	17
	Liite 4: Tuloslaskelmaraami TA 2023	18
	Liite 5: Raami TA 2023 lautakunnittain	19

Kuviot

Riskienhallinta ja riskienhallintaprosessi.	8
Tornion kaupunkistrategian tiivistelmä.	10
Kaupunkistrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi	12

1 Taloudellisten tavoitteiden laadintaohje

1.1 Yleistä

Kuntalaki 110 § Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa (Tornion kaupunkistrategia 2030) ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämän määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kaupunginhallituksen linjaukset talousarvion laatimiseksi 2023

Tornion kaupunginvaltuuston talousarvioseminaari 2023 pidettiin 30.5.2022. Kaupunginhallitus linjasi 27.6.2022 raamin antamisen yhteydessä vuoden 2023 talousarvion laadintaa siten, että tuloslaskelman tulee osoittaa vähintään 0 euron tulosta.

1.2 Talousarviovuoden 2023 talousraami

Toimielin	Päivämäärä	Asia
KH	27.6.2022	Raamin asettaminen ja TA2023 laadintaohje
KH	vko 35 29.8.–2.9.2022	Tarkennettu talousarvioraami, täydennetty TA2023-laadintaohje tarvittaessa. Sovitaan tarvittaessa ylimääräinen KH:n kokous.

Talousarvion 2023 raami annetaan ulkoisille tuloille ja menoille, muutosprosentti verrataan vuoden 2022 talousarvioon. Ulkoiset toimintatuotot ovat koko kaupungin osalta 12,3 milj. eur ja toimintakulut 66,2 milj. eur, josta henkilöstökulujen osuus 41,3 milj. eur.

Sisäiset tulot ja menot lasketaan keskitetysti. Sisäiset tulot ja menot perustuvat annettuihin ulkoisiin menoihin, joten niiden muutoksilla ei ole tulosvaikutusta.

Vuoden 2023 talousarviossa sisäiset vuokrat tarkistetaan todellisiin kustannuksiin ja käytössä oleviin tiloihin.

1.3 Aikataulu

Talousarvion 2023 ja -suunnitelman 2024–25 laadinta- ja käsittelyaikataulu on seuraava:

1. Talousarvion laadintaohje		
Tehtävä	Aikataulu	Vastuhenkilö
Tuloslaskelmaraami vuodelle 2023 <ul style="list-style-type: none"> toimintatuotot toimintamenot palkat verotulot valtionosuudet 	kesäkuu 2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Virpi Kantolainen Peppi Sarkkinen
Tuloslaskelmaraami toimialoittain <ul style="list-style-type: none"> toimintatuotot toimintamenot 		
Talousarviopohjat <ul style="list-style-type: none"> TP21, TA2022 sekä raami 2023 		

Henkilöpalkat RD Budjetoinnissa talousvastaavien käytössä	vko 24	Anne Vuorjoki Virpi Kantolainen Peppi Sarkkinen
Toiminnalliset tavoitteet 2023 <ul style="list-style-type: none"> Tuloskortit Mittarit Liitteet 	kesäkuu 2022	Sampo Kangastalo Anne Vuorjoki Peppi Sarkkinen
TA 2023 -laadintaohje ja raami kaupunginhallituksessa	27.6.2022 TA-ohjeen hyväksyntä	Jukka Kujala Sampo Kangastalo Anne Vuorjoki

2. Talousarvion toimialakohtainen käsittely		
Tehtävä	Aikataulu	Vastuuhenkilö
Toiminnallisten tavoitteiden laadinnan ohjausta tarvittaessa	1.8.2022 alkaen	Sampo Kangastalo Toimialajohtajat
Kaupunginjohtajan ja toimialojen talousarvioneuvottelut	elokuu, ajat sovitaan johtoryhmässä	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Toimialajohtajat Henna Kumpula
Mahdollisesti tarkennettu talousarvioraami ja täydennetty TA 2023 -laadintaohje	29.8.–2.9.2022 (ylim. KH)	Jukka Kujala Anne Vuorjoki
Kaupunginjohtajan johtoryhmässä keskustelu valmistelun etenemisestä	elo-syyskuu	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Toimialajohtajat
Myyjätoimiala toimittaa listat sisäisistä eristä ostavalle toimialalle	12.9.2022	Henna Kumpula
Keskushallintopalveluiden toimistopalveluveloitukset, tilapalveluiden sisäiset vuokrat ja siivouskustannukset sekä eläkemenoperusteiset erät syötettynä keskitetysti	16.9.2022	Virpi Kantolainen Kirjanpitäjä Paula Kittilä
Toimialat toimittavat talousarvioesityksensä	30.9.2022	Toimialajohtajat

Talousarvioesitysten kokoaminen	1.10.2022 alkaen	Anne Vuorjoki Peppi Sarkkinen
Tytäryhteisöt toimittavat talousarvioesityksenä	28.10.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Kirjanpitäjä Paula Kittilä

3. Talousarvioesitysten valmistelu ja käsittely kaupunginhallituksessa		
Tehtävä	Aikataulu	Vastuuhenkilö
Ensimmäinen talousarvioesitysten kokonaistilannearvio kaupunginhallituksessa. <ul style="list-style-type: none"> • kaupunkitason tuloslaskelma • käyttötalousosa toimielimittäin • toiminnalliset tavoitteet • toimialojen ja -elimien perustiedot, tuloskortit, investointiosa, virka-/toimiesitykset • Liite 1: uudet virat/toimet -lomake. Henkilöstöpaketti. 	3.10.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Sampo Kangastalo Peppi Sarkkinen
Talouden tasapainottaminen kaupunginhallituksessa	3.10.–14.11.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Toimialajohtajat Henna Kumpula
Konsernijohton/konsernijaoston talousarvioneuvottelut tytäryhteisöjen kanssa konsernijaostossa	lokakuu 2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Konsernijaosto
Talousarvioesitys yhteistyötoimikunnassa, henkilöstöjaostossa	vko 44	Henkilöstöpäällikkö
Investointiosa kaupunginhallituksessa	7.11.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Markus Kannala

Veroprosenttien määrittäminen	7.11.2022 (KH) 14.11.2022 (KV)	Jukka Kujala Anne Vuorjoki
Kaupunginhallituksen talousarviokäsittely, koko TA 2023 -kirja	14.11.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Sampo Kangastalo
Kaupunginhallituksen esitys valtuustolle valmis	28.11.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Sampo Kangastalo
Talousarvion tiedotustilaisuus medialle	29.11.2022	Jukka Kujala Sampo Kangastalo Anne Vuorjoki Anna-Erika Heikkilä

4. Talousarvion käsittely valtuustossa		
Tehtävä	Aikataulu	Vastuhenkilö
Talousarvion esittely valtuustoinfossa	8.12.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Toimialajohtajat
Talousarvion 2023 ja -suunnitelman 2024–2025 käsittely kaupunginvaltuustossa	12.12.2022	Jukka Kujala Anne Vuorjoki Toimialajohtajat

5. Käyttösuunnitelman laadintaohje		
Tehtävä	Aikataulu	Vastuhenkilö
Käyttösuunnitelman laadintaohje <ul style="list-style-type: none"> toiminnalliset tavoitteet talousohjeet 	20.12.2022	Sampo Kangastalo Anne Vuorjoki

6. Käyttösuunnitelmien laatiminen toimialoilla		
Tehtävä	Aikataulu	Vastuhenkilö
Toimialat toimittavat käyttösuunnitelmat ja toteumaraportin sisäisen valvonnan järjestämisestä vuodelta 2022 sekä suunnitelman sisäisen valvonnan järjestämisestä vuodelle 2023	31.1.2023	Toimialajohtajat

1.4 Talousarvion rakenne ja tehtävät sekä valmistelu

Talousarvioprosessissa syntyvää materiaalia hyödynnetään sekä raportoinnissa että toimintakertomuksen laadinnassa. Toimialojen tulee hyödyntää talousarvion laadinnassa UDP Report Manageria RD Budjetoinnin rinnalla.

1.5 Käyttötalousosa

Käyttötalousosa laaditaan ohjelmassa kustannuspaikka/toimintotasolla paitsi tilapalvelujen palvelualueella kustannuspaikka/kohdetasolla ja se sisältää toimielinkohtaisen tuloslaskelmamuotoisen talousarvion.

RD Budjetoinnin osoite: <http://213.139.182.148/raindancefp>

Budjetointiohjelmassa vaiheeseen LTK 2023 syötetään toimielimen talousarvioehdotus. Laadinnassa hyödynnetään aikaisempien vaiheiden TP 2021, TA 2022, TOT 6/2022 sekä Raami 2023 tietoja. Talousarviovuoden 2022 kesäkuun osavuosikatsauksen toteuma päivitetään ohjelmaan 15.8.2022.

Toimialojen tulee itse suunnitella ja ohjata raamin jakoa tarpeen mukaan eri toimielimien ja palvelualueiden välillä vuoden 2023 talousarviotyössä. Budjetissa raamin 2023 tieto ei ole lautakuntatasoa pienemmällä tasolla sitova.

Toimintatuotot tulee arvioida tavoitteellisesti tulojen lisäämiseksi. Taksojen ja maksujen korotukset tulee ottaa huomioon. Toimialojen on esitettävä ulkoisista tuloista perustelut ja tieto siitä, miten toimialan kaikki tulot muodostuvat. **Sisäistä palvelua tuottavan yksikön (myyjän) on laadittava erittely myymistään palveluista ja niiden kustannuksista ostavalle yksikölle.** Tekniset palvelut toimittaa toimialoille ja talouspalveluille listat vuoden 2022 vuokrasta ja siivoukustunnuksista 12.9.2021 mennessä. Mahdollisista tilamuutoksista toimialat neuvottelet teknisten palveluiden kanssa. Muista sisäisistä eristä myyjä toimittaa 12.9.2022 mennessä listan ostavalle toimialalle. Sama erittelylista on toimitettava myös talouspalveluille.

Kaikille yhteiset sisäiset erät; toimistopalvelut, siivous ja vuokrat sekä eläkemenoperusteiset erät syötetään keskitetysti talouspalveluissa 16.9.2022 mennessä.

Budjetoijat käyvät toimialansa omien ohjeiden ja aikataulun mukaisesti laatimassa omat esityksensä vaiheeseen LTK 2023. Talousarviotyössä kaikkien tulee noudattaa sovittuja aikatauluja myös toimialan sisällä.

1.6 Palkat

Henkilöpalkat, tilit 4011, 4013, 4014 sekä 4021 eli vakinaisen henkilöstön ja tilapäisten kuukausipalkkojen menoarviot siirretään budjetoinnin lähtötiedoiksi palkkajärjestelmästä. Kustannuspaikoilla budjetoija ei pääse muuttamaan näitä tilejä suoraan vaan toimitaan siten, että toimialoilla talousvastaavat hoitavat keskitetysti tarvittavat muutokset palkkatileille.

Raamiin on ajettu henkilöstön palkat kesäkuun 2022 tilanteen mukaisena. Kesäkuun tilanteessa raamiin on huomioitu hyväksytyt virka- ja työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset. Vuodelle 2022 korotus on 2,53 % ja vuodelle 2023 1,9 % 1.6.2023 lukien.

Henkilöistä on poistettu hyvinvointialueelle siirtyvä henkilöstö. **Toimialojen tulee käydä huolellisesti läpi henkilöt ja palkat sekä tehdä tarvittavat muutokset budjettiohjelmaan (lisäykset, poistot, nimimuutokset yms).** Toimialan talousvastaavat toimittavat kaikille kustannuspaikoille ao. kustannuspaikan omat tiedot tarkistamista ja mahdollisia muutoksia varten elokuun aikana.

Eläkkeelle jäävien henkilöiden virkojen/toimien täyttöesitykset tulee harkita ja perustella tapauskohtaisesti. Uusien virkojen/toimien esityksissä, lakkauttamisissa ja nimikemuutoksissa toimialat käyttävät liitteenä olevaa **Virat ja toimet -lomaketta**, johon kirjataan tarkat perustelut. Nämä esitykset toimitetaan talouspalveluihin ja henkilöstöpalveluihin. Esimiesten nimikemuutoksissa tulee kiinnittää erityisesti huomiota nimikkeiden selkeyttämiseen vastuualueen laajuuden ja alaisten määrän suhteessa.

1.7 Riskienhallinta

Toimialojen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä kartoittaa oman toimialan riskit ja tehdä merkittävimmille riskeille (riskiluku >16) toimenpidesuunnitelma. Riskien toimenpidesuunnitelmat laaditaan suoraan Targetor Pro -ohjelmaan, jossa riskien toteutumista seurataan/täydennetään osavuosikatsausten yhteydessä. Riskien kartoitus tehdään 30.8.2022 mennessä.

Tornion kaupungin riskienhallinta ja riskienhallintaprosessi on kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa.

Kuvio 1. Riskienhallinta ja riskienhallintaprosessi.

1.8 Sitovuustaso

Valtuustoon nähden sitovuudessa ei ole muutoksia kuluva vuodesta ja se on toimialakohtaisesti seuraava:

Bruttotulot ja bruttomenot	Nettomenot
Tarkastuslautakunta	Elämänlaatulautakunta
Keskushallintopalvelut / KH	Aineen taidemuseon johtokunta
Sivistyslautakunta	Perämeren jätelautakunta
Teknisten palvelujen lautakunta	Meri-Lapin ympäristölautakunta
	Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto

1.9 Investointiosan laadinta

Investointien kohdalla tulee toimielinten harkita erittäin tarkasti esitettävien investointikohteiden aikataulutus ja tarpeellisuus. Toimialakohtainen investointilomake lähetetään syyskuun alussa toimialoille.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille. Hankeryhmiä ovat esim. kiinteä omaisuus, irtainomaisuus, talonrakennus, julkinen käyttöomaisuus jne. Investointiosassa arvioidaan talousarviovuonna tarvittava määräraha sekä esitetään edellisinä vuosina hankkeeseen käytetty määräraha ja suunnitelmavuosille arvioitu käyttötarve.

Investointiosan lomakkeen perustelut-kohdassa esitetään lyhyt perustelu investoinneille; hankeryhmästä luetellaan yksittäiset hankkeet ja niiden kustannusarvio sekä valmistumisajankohta. Investointiosan hankkeen arvo on vähintään **10 000 euroa**.

1.10 Esittämistarkkuus

Talousarviovuoden ja suunnitelmavuosien käyttötalousosan meno- ja tuloarviot esitetään 10 euron tarkkuudella yleisiä pyöristyssääntöjä noudattaen. Investointimenoksi esitetään sellainen hanke, jonka yksikköhinta on vähintään 10 000 euroa. Investointiosassa esittämistarkkuus on 1 000 euroa.

1.11 Laadinnan ohjaus

RD Budjetointiohjelman osalta käyttöohjeita antaa talouspalveluissa taloussuunnittelija Peppi Sarkkinen sekä toimialoilla talousvastaavat. Raamiin liittyviin kysymyksiin vastaavat kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja taloussuunnittelija.

2 Tornion kaupungin toiminnallisten tavoitteiden laadintaohje 2023

2.1 Tornion kaupungin strategiset tavoitteet 2021–2025

Kuntastrategia on kuntalain (410/2015) 37 §:n mukainen lakisääteinen asiakirja. Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntastrategiaa on tarkistettava vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Torniossa kuntastrategia on nimetty kaupunkistrategiaksi.

Tornion kaupunkistrategia valtuustokaudelle 2021–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 25.4.2022 § 45. Kaupunkistrategia on tärkein strategiatason asiakirja, kaupungin päästrategia, jossa on määritelty kaupungin perustehtävä, visio sekä visiota toteuttavat strategiset päämäärät tavoitteineen, toimenpiteineen ja mittareineen. Lisäksi kaupunkistrategiassa on määritetty kaupungin kärkihankkeet ja toimintaperiaatteet.

Tornion kaupunkistrategia on ladattavissa kokonaisuudessaan kaupungin verkkosivuilta: <https://www.tornio.fi/kaupunki-ja-hallinto/talous-ja-strategiat/kaupunkistrategia/>

Kuvio 2. Tornion kaupunkistrategian tiivistelmä.

2.2 Kaupunkistrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

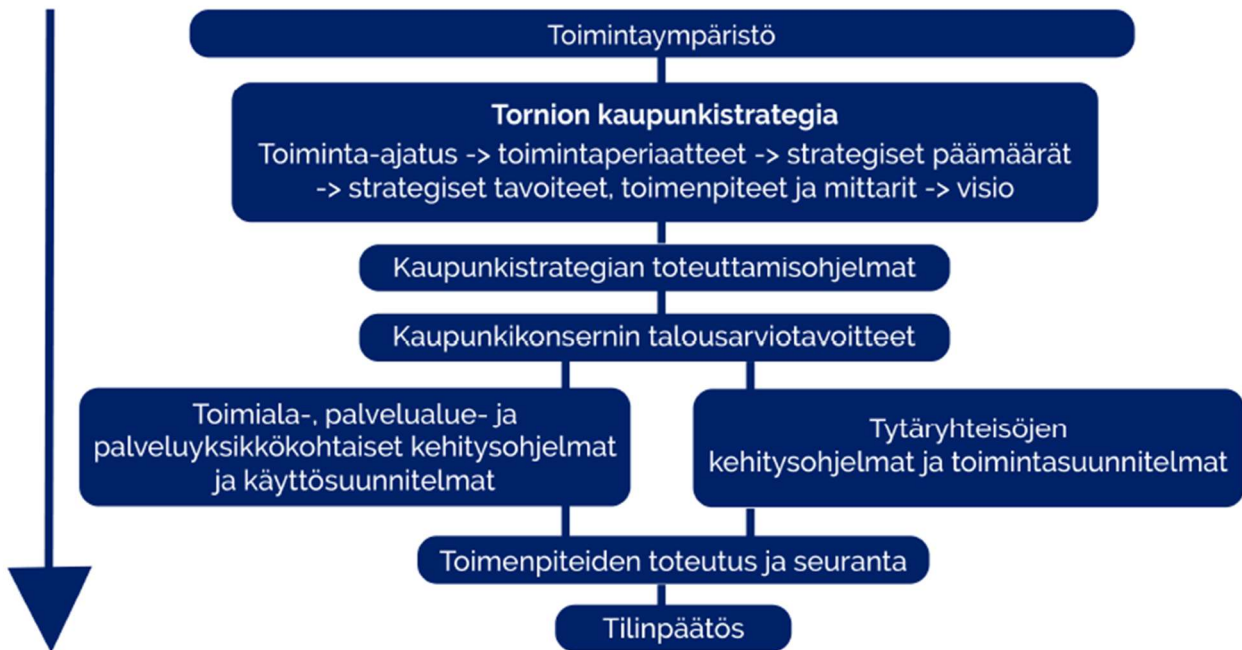
Kaupungin toimintaa johdetaan voimassa olevan kaupunkistrategian mukaisesti. Kaupunkitason tavoitteet ohjaavat koko kaupungin kehittämistä ja ne ovat siten lähtökohtana yksityiskohtaisempia suunnitelmia laadittaessa. Tornion kaupungin strategiakauden talousarviot ja suunnitelmavuodet laaditaan siten, että ne toteuttavat voimassa olevaa kaupunkistrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan.

Torniossa on ainoastaan yksi kaupunkitason strategia ja siitä johdettavat asiakirjat (suunnitelmat, ohjelmat) ovat strategian toteuttamisohjelmia. Osa ohjelmista on kunnille lakisääteisiä ja osa vapaaehtoisia. Uuden kaupunkistrategian myötä toteuttamisohjelmia uudistetaan ja ajantasaistetaan vaiheittain siten, että ne toteuttavat voimassa olevaa kaupunkistrategiaa. Strategian toteuttamisohjelmien uusimistarve harkitaan ohjelma- ja suunnitelmakohtaisesti. Kaupunkistrategian tärkein toteuttamisohjelma / työkalu on vuosittain laadittava kaupungin talousarvio.

Tornion kaupungin ylin päättävä toimielin eli kaupunginvaltuusto vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Kaupunginvaltuuston tehtävänä on päättää mm. Tornion kaupungin strategisista tavoitteista ja hyväksyä vuosittain niitä toteuttava kaupungin talousarvio. Kaupunginhallituksen tehtävänä on mm. vastata kaupungin hallinnosta, taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus ml. henkilöstö- ja konsernijaostot huolehtivat oman toimivaltansa puitteissa siitä, että kaupunkikonsernin päätöksenteko (lautakunnat, tytäryhteisöt) ovat linjassa kaupunginvaltuuston hyväksymien kaupungin strategisten tavoitteiden kanssa.

Kaupungin johtavien viranhaltijoiden ja esimiesten tehtävänä on valmistella ja toteuttaa strategiassa määritellyt kaupunkitason tulostavoitteet vastualueillaan yhdessä henkilöstön kanssa. Strategian toimenpiteistä raportoidaan säännöllisesti osavuosisikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä sekä tarvittaessa erikseen.

Kaupunkistrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

Kuvio 3. Kaupunkistrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi.

2.3 Talousarvion 2023 toiminnallisten tavoitteiden laatiminen toimialoilla

Tornion kaupungin toimialakohtaiset tavoitteet tulee laatia siten, että ne tukevat kaupungin strategisia tavoitteita.

Kaupunginvaltuustolle esitettävät toimialojen toiminnalliset tavoitteet laaditaan keskeisistä toiminnoista, joilla on olennainen merkitys toimialojen toiminnassa talousarviovuonna. Tavoitteet määritellään toimialoilla ja toimielimittäin omista lähtökohdista käsin ottaen huomioon kaupunkitason tavoiteohjauksen. Talousarvion toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vahvistetaan toimielimittäin, mutta toimiala ohjaa laatimisprosessia.

Toiminnalliset tavoitteet kirjataan TargetorPro-ohjelmaan tuloskortilla, ne esitetään talousarviokirjassa toimialoittain seuraavilla tasoilla:

Toimialakohtaiset tavoitteet:

- Keskushallintopalvelut

Toimielinkohtaiset tavoitteet:

- Sivistyslautakunta
- Elämänlaatulautakunta (sis. Tornionlaakson museon johtokunnan tavoitteet)
- Aineen taidemuseon johtokunta
- Teknisten palvelujen lautakunta
- Meri-Lapin ympäristölautakunta (sis. Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaoston tavoitteet)
- Perämeren jätelautakunta

Toimialoilla tulee olla yksi tai useampia kaikkia toimielimiä koskevia yhteisiä tavoitteita, jotka omalta osaltaan tukevat sekä toimialan yhteneväisiä tavoitteita että Tornion kaupunkitason strategisia tavoitteita.

Tavoitteita laadittaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen (tunnusluvut). Tavoitteita tulee asettaa sellaiselle toiminnalle, jonka toteutumiseen toimiala voi itse vaikuttaa. Myös toimialan perustoiminta tulee jättää pääsääntöisesti tulostavoitteiden ulkopuolelle ja keskittyä olennaisiin toiminnan muutoksiin tai kehittämisen painopisteisiin.

Perustiedot-lomake täytetään Targetorissa sekä toimiala- että lautakuntatasolla annettujen otsikoiden mukaisin tiedoin.

Tunnusluvut-lomake täytetään Targetorissa sekä toimiala- että lautakuntatasolla. Osa tunnusluvuista on kaikille yhteisiä, mutta toimialat voivat asettaa myös omia tunnuslukuja toiminnalleen (Huom! HYTE-kerroin). Toimiala- ja palvelualuekohtaiset tunnusluvut tulee syöttää talousarviovalmistelun yhteydessä järjestelmään.

Kaikkia toimialoja koskevat yhteiset toimiala- ja valtuustotason mittarit ovat:

<p>Ulkoiset nettokustannukset €/asukas</p> <ul style="list-style-type: none">• kuvaa nettokustannusten kehitystä asukasta kohden• asukaslukuna käytetään tämän ohjeen mukaisia asukaslukuja (toteutunut, tavoite)• lasketaan toimialoittain <p>Asukasluku 31.12.2021: 21 333 asukasta Asukaslukutavoite 2022: 21 400 Asukaslukutavoite 2023: 21 350 Asukaslukutavoite 2024: 21 350</p>
<p>Htv-kehitys</p> <ul style="list-style-type: none">• kuvaa käytettävissä olevan henkilöstöressurssin määrää ja sen kehittymistä• lasketaan toimialoittain ja palvelualueittain• henkilöstöpalvelut laskee ajankohtaiset htv-tiedot ja toimittaa ne palvelualueille
<p>Kokousten ja pykälien määrät</p> <ul style="list-style-type: none">• kuvaa kokoustoiminnan laajuutta toimielimittäin• lasketaan toimielimittäin eriteltynä: lautakunnat, jaostot ja johtokunnat

Hankesalkku-lomake täytetään ainoastaan toimialatasolla Targetor Pro -järjestelmässä.

Jokainen toimiala laatii oman työjärjestyksensä talousarvion laatimisprosessin läpiviemiseksi talousarvion laatimisohejeessa annetun aikataulun puitteissa. Usean toimielimen toimialojen johtoryhmätyöskentely korostuu heti talousarviotyön alkuvaiheessa.

Henkilöstölle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa oman toimintansa suunnitteluun. Suunnittelun alkuvaiheessa on suositeltavaa pitää esim. työpaikkakokous, jonka yhteydessä esitellään myös Tornion kaupunkitason tavoitteet toimialan toiminnan pohjaksi.

Muuta huomioitavaa toimialojen tavoitteita laadittaessa:

- Lautakuntien hyväksymät talousarvio- ja suunnitelmaehdotukseen liittyvät toiminnalliset tavoitteet (tulokortit + liitteet) tulee toimittaa talouspalveluille (talousjohtaja Anne Vuorjoelle ja taloussuunnittelija Peppi Sarkkiselle) 30.9.2022 mennessä Teamsiin.
- Toimialalla mahdollisesti tapahtuneiden henkilöstövaihdosten johdosta Targetor Pro -ohjelman käyttöoikeudet tarkistaa ja ilmoittaa välittömästi ohjelman pääkäyttäjille, kehitysjohtaja Sampo Kangastalolle ja taloussuunnittelija Peppi Sarkkiselle.

Lisätietoja toiminnallisten tavoitteiden laatimisesta ja käyttäjätuki:

- Lisätietoja talousarvion laatimisesta: talousjohtaja Anne Vuorjoki, kehitysjohtaja Sampo Kangastalo
- Targetor Pro: kehitysjohtaja Sampo Kangastalo, taloussuunnittelija Peppi Sarkkinen

Linkit:

- Targetor Pro: <https://tornio.targetorpro.com/login/> (Huom: valitse TA2023-näkymä ja tulokorttipohjat omalta vastualueeltasi)
- Tornion kaupunkistrategia 2021–2025: <https://www.tornio.fi/kaupunki-ja-hallinto/talous-ja-strategiat/kaupunkistrategia/>

Liitteet

Liite 1: Uusi virka/toimi

Uuden viran / toimen kohdentuminen

Toimiala	Palvelualue	Palveluyksikkö

Perustamisajankohta

pp / kk / vvvv	
----------------	--

Nimike

Uuden viran nimike	
Uuden toimen nimike	

Perustelut viran / toimen perustamiseksi

--

Uuden tehtävän kuvaus

--

Uuden tehtävän pätevyysvaatimukset

--

Kulut

VES / TES kohta	Palkkaus-esitys	Vuosi-kustannus	Sosiaalikulut	Kokonaiskust. perustamisvuonna	Talousarvio-tili

Muut kulut (työskentelytilat, it-laitteet ja -ohjelmistot, oman auton käyttöoikeus, suojavaatetus yms.)

--

Päätökset

Toimielin	§				
Lauta-/johtokunta			puolletaan		ei puolleta
Yhteistyötoimikunta			puolletaan		ei puolleta
Kaupunginhallitus			puolletaan		ei puolleta
Kaupunginvaltuusto			hyväksytty		hylätty

Liite 2: Viran / toimen nimikemuutos**Nimikemuutoksen kohdentuminen**

Toimiala	Palvelualue	Palveluyksikkö

Muutosajankohta

pp / kk / vvvv	
----------------	--

Nimikemuutos

Nykyinen nimike (virka / toimi)	
Uusi nimike (virka / toimi)	

Perustelut nimikkeen muuttamiselle

--

Päätökset

Toimielin	§			
Lauta-/johtokunta			puolletaan	ei puolleta
Yhteistyötoimikunta			puolletaan	ei puolleta
Kaupunginhallitus			puolletaan	ei puolleta
Kaupunginvaltuusto			hyväksytty	hylätty

Liite 3: Viran / toimen lakkauttaminen**Lakkauttamisen kohdentuminen**

Toimiala	Palvelualue	Palveluyksikkö

Lakkauttamisajankohta

pp / kk / vvvv	
----------------	--

Lakkautettava virka / toimi

Lakkautettava virka	
Lakkautettava toimi	

Perustelut viran / toimen lakkauttamiselle ja uudelleen järjestämiselle

--

Päätökset

Toimielin	§			
Lauta-/johtokunta			puolletaan	ei puolleta
Yhteistyötoimikunta			puolletaan	ei puolleta
Kaupunginhallitus			puolletaan	ei puolleta
Kaupunginvaltuusto			hyväksytty	hylätty

Liite 4: Tuloslaskelmaraami TA 2023

Ulkoinen tuloslaskelma	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	8 504 718	7 247 953	2 668 433	37 %	4 724 880
Maksutuotot	5 241 443	5 419 386	1 735 671	32 %	1 595 970
Tuet ja avustukset	9 248 326	1 955 305	782 622	40 %	1 782 590
Muut toimintatuotot	4 104 379	4 033 310	1 411 200	35 %	4 240 820
Toimintatuotot yhteensä	27 098 866	18 655 954	6 597 926	35 %	12 344 260
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-59 553 116	-57 303 883	-21 080 418	37 %	-41 302 533
Palkat ja palkkiot	-47 249 465	-46 200 633	-16 754 580	36 %	-33 054 860
Henkilösivukulut	-12 303 651	-11 103 250	-4 325 838	39 %	-8 247 673
Palvelujen ostot	-76 654 768	-75 715 574	-26 576 260	35 %	-14 101 580
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 327 642	-8 386 278	-2 859 876	34 %	-6 422 270
Avustukset	-7 137 066	-6 984 646	-1 985 339	28 %	-3 884 980
Muut toimintakulut	-2 266 221	-2 054 472	-814 487	40 %	-538 220
Toimintakulut yhteensä	-154 938 813	-150 444 853	-53 316 380	35 %	-66 249 583
Toimintakate	-127 839 946	-131 788 899	-46 718 454	35 %	-53 905 323
Verotulot	90 968 720	90 521 000	33 220 098	37 %	48 282 000
Kunnan tulovero	79 245 950	80 500 000	30 070 566	37 %	38 519 000
Kiinteistövero	6 741 101	6 689 000	732 445	11 %	6 785 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 981 669	3 332 000	2 417 087	73 %	2 978 000
Valtionosuudet	43 936 625	46 532 600	15 407 340	33 %	10 968 680
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	357 760	387 760	114 006	29 %	387 760
Muut rahoitustuotot	137 233	554 000	43 981	8 %	554 000
Korkokulut	-282 210	-462 000	-113 590	25 %	-705 000
Muut rahoituskulut	-791	-1 000	-193	19 %	-1 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	211 992	478 760	44 204	9 %	235 760
Vuosikate	7 277 391	5 743 461	1 953 188	34 %	5 581 117
Poistot ja arvonalentumiset	-5 531 299	-5 900 000	-1 966 680	33 %	-5 900 000
Tilikauden tulos	1 746 092	-156 539	-13 492	9 %	-318 883
Varausten lisäys - / vähennys +					
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	1 746 092	-156 539	-13 492	9 %	-318 883

Liite 5: Raami TA 2023 lautakunnittain**Tarkastuslautakunta**

Tarkastuslautakunta	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-35 920	-47 530	-9 948	21 %	-50 010
Palkat ja palkkiot	-32 759	-39 490	-8 939	23 %	-41 560
Henkilösivukulut	-3 161	-8 040	-1 009	13 %	-8 450
Palvelujen ostot	-27 876	-39 120	-1 200	3 %	-39 890
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-300	0	0 %	-300
Toimintakulut yhteensä	-63 796	-86 950	-11 169	13 %	-90 200
Toimintakate	-63 796	-86 950	-11 169	13 %	-90 200
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-63 796	-86 950	-11 169	13 %	-90 200

Keskushallintopalvelut

Keskushallintopalvelut	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 815 753	1 523 023	809 628	53 %	1 553 892
Maksutuotot	805	0	137		0
Tuet ja avustukset	777 497	865 710	316 363	37 %	921 530
Muut toimintatuotot	125 473	221 100	48 556	22 %	223 860
Toimintatuotot yhteensä	2 719 528	2 609 833	1 174 684	45 %	2 699 282
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-3 717 546	-3 898 520	-1 222 950	31 %	-3 672 275
Palkat ja palkkiot	-2 940 442	-3 075 680	-959 263	31 %	-2 859 080
Henkilösivukulut	-777 104	-822 840	-263 687	32 %	-813 195
Palvelujen ostot	-3 991 950	-4 393 785	-1 703 234	39 %	-4 172 910
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-401 697	-358 690	-125 370	35 %	-421 790
Avustukset	-653 843	-501 710	-111 756	22 %	-2 171 740
Muut toimintakulut	-52 393	-26 250	-89 119	340 %	-27 010
Toimintakulut yhteensä	-8 817 429	-9 178 955	-3 252 429	35 %	-10 465 725
Toimintakate	-6 097 901	-6 569 122	-2 077 745	32 %	-7 766 443
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-6 305 320	-6 569 122	-2 077 745	32 %	-7 766 443

Sivistyspalvelut

Sivistyspalvelut	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	870 622	954 370	347 307	36 %	1 475 841
Maksutuotot	1 105 819	1 072 080	344 165	32 %	1 085 560
Tuet ja avustukset	1 257 152	850 430	365 512	43 %	861 060
Muut toimintatuotot	39 151	39 105	22 547	58 %	41 590
Toimintatuotot yhteensä	3 272 744	2 915 985	1 079 531	37 %	3 464 051
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-26 947 198	-26 912 320	-9 643 883	36 %	-29 525 855
Palkat ja palkkiot	-21 629 944	-21 664 430	-7 745 564	36 %	-23 788 570
Henkilösivukulut	-5 317 254	-5 247 890	-1 898 319	36 %	-5 737 285
Palvelujen ostot	-6 022 254	-6 185 419	-2 188 063	35 %	-6 359 810
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 053 966	-1 164 255	-241 228	21 %	-1 192 880
Avustukset	-1 417 945	-1 437 190	-296 398	21 %	-1 523 790
Muut toimintakulut	-202 028	-163 692	-77 583	47 %	-205 610
Toimintakulut yhteensä	-35 643 391	-35 862 876	-12 447 155	35 %	-38 807 945
Toimintakate	-32 370 647	-32 946 891	-11 367 624	35 %	-35 343 894
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-32 535 877	-32 946 891	-11 367 624	35 %	-35 343 894

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	642 065	576 970	227 506	39 %	1 093 720
Maksutuotot	940 720	816 560	263 532	32 %	826 810
Tuet ja avustukset	750 263	460 430	234 678	51 %	466 180
Muut toimintatuotot	16 671	2 805	14 747	526 %	4 830
Toimintatuotot yhteensä	2 349 719	1 856 765	740 463	40 %	2 391 540
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-23 925 280	-23 593 980	-8 528 112	36 %	-26 112 122
Palkat ja palkkiot	-19 292 984	-19 091 340	-6 880 234	36 %	-21 141 600
Henkilösivukulut	-4 632 296	-4 502 640	-1 647 878	37 %	-4 970 522
Palvelujen ostot	-5 367 044	-5 446 465	-1 947 751	36 %	-5 604 210
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-778 523	-877 145	-150 161	17 %	-895 600
Avustukset	-1 283 815	-1 287 000	-293 898	23 %	-1 370 600
Muut toimintakulut	-150 705	-107 670	-60 860	57 %	-148 490
Toimintakulut yhteensä	-31 505 367	-31 312 260	-10 980 782	35 %	-34 131 022
Toimintakate	-29 155 648	-29 455 495	-10 240 319	35 %	-31 739 482
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-29 320 878	-29 455 495	-10 240 319	35 %	-31 739 482

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatulautakunta	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	218 597	375 250	119 581	32 %	379 943
Maksutuotot	155 303	251 940	71 640	28 %	255 120
Tuet ja avustukset	353 490	358 000	130 834	37 %	362 470
Muut toimintatuotot	22 479	36 300	7 800	21 %	36 760
Toimintatuotot yhteensä	749 869	1 021 490	329 855	32 %	1 034 293
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-2 757 066	-3 025 310	-1 041 051	34 %	-3 121 591
Palkat ja palkkiot	-2 121 325	-2 337 050	-805 464	34 %	-2 411 790
Henkilösivukulut	-635 741	-688 260	-235 587	34 %	-709 801
Palvelujen ostot	-597 758	-697 294	-231 233	33 %	-713 110
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-230 705	-231 910	-75 974	33 %	-240 730
Avustukset	-134 130	-150 190	-2 500	2 %	-153 190
Muut toimintakulut	-46 698	-45 522	-15 979	35 %	-46 410
Toimintakulut yhteensä	-3 766 357	-4 150 226	-1 366 737	33 %	-4 275 031
Toimintakate	-3 016 488	-3 128 736	-1 036 882	33 %	-3 240 738
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-3 074 636	-3 128 736	-1 036 882	33 %	-3 240 738

Aineen taidemuseon johtokunta

Aineen taidemuseon johtokunta	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoisen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	9 960	2 150	220	10 %	2 178
Maksutuotot	9 796	3 580	8 993	251 %	3 630
Tuet ja avustukset	153 399	32 000		0 %	32 410
Muut toimintatuotot	1				0
Toimintatuotot yhteensä	173 156	37 730	9 213	24 %	38 218
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-264 852	-293 030	-74 720	25 %	-292 142
Palkat ja palkkiot	-215 635	-236 040	-59 866	25 %	-235 180
Henkilösivukulut	-49 217	-56 990	-14 854	26 %	-56 962
Palvelujen ostot	-57 452	-41 660	-9 079	22 %	-42 490
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-44 738	-55 200	-15 093	27 %	-56 550
Avustukset					0
Muut toimintakulut	-4 625	-10 500	-744	7 %	-10 710
Toimintakulut yhteensä	-371 667	-400 390	-99 636	25 %	-401 892
Toimintakate	-198 511	-362 660	-90 423	25 %	-363 674
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-198 511	-362 660	-90 423	25 %	-363 674

Tekniset palvelut

Tekniset palvelut	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 557 106	1 650 420	511 669	31 %	1 695 147
Maksutuotot	465 932	504 101	193 763	38 %	510 410
Tuet ja avustukset	28 418	0	15 562		0
Muut toimintatuotot	2 738 021	2 642 310	879 256	33 %	3 975 370
Toimintatuotot yhteensä	4 789 477	4 796 831	1 600 250	33 %	6 180 927
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-7 956 366	-7 744 280	-2 698 508	35 %	-8 054 393
Palkat ja palkkiot	-6 158 911	-6 033 950	-2 090 111	35 %	-6 365 650
Henkilösivukulut	-1 797 455	-1 710 330	-608 397	36 %	-1 688 743
Palvelujen ostot	-5 420 518	-5 873 584	-2 136 468	36 %	-3 528 970
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 477 012	-4 394 972	-1 587 175	36 %	-4 807 300
Avustukset	-42 681	-185 730	-11 877	6 %	-189 450
Muut toimintakulut	-466 107	-261 140	-114 866	44 %	-305 600
Toimintakulut yhteensä	-18 362 684	-18 459 706	-6 548 894	35 %	-16 885 713
Toimintakate	-13 573 207	-13 662 875	-4 948 644	36 %	-10 704 786
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-18 557 508	-13 662 875	-6 915 324	51 %	-10 704 786

Teknisten palvelujen lautakunta

Teknisten palvelujen lautakunta	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	671 701	640 430	211 767	33 %	648 417
Maksutuotot	137 592	154 030	61 411	40 %	155 960
Tuet ja avustukset	28 418	0	15 562		0
Muut toimintatuotot	2 710 420	2 641 590	867 971	33 %	3 974 640
Toimintatuotot yhteensä	3 548 131	3 436 050	1 156 711	34 %	4 779 017
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-6 458 089	-6 202 930	-2 211 065	36 %	-6 419 773
Palkat ja palkkiot	-4 962 221	-4 755 280	-1 700 439	36 %	-5 009 560
Henkilösivukulut	-1 495 868	-1 447 650	-510 626	35 %	-1 410 213
Palvelujen ostot	-5 253 262	-5 514 700	-2 048 688	37 %	-3 147 900
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 447 347	-4 335 045	-1 582 244	36 %	-4 746 180
Avustukset	-22 915	-157 000	-4 562	3 %	-160 140
Muut toimintakulut	-402 113	-191 040	-93 529	49 %	-234 100
Toimintakulut yhteensä	-16 583 726	-16 400 715	-5 940 088	36 %	-14 708 093
Toimintakate	-13 035 595	-12 964 665	-4 783 377	37 %	-9 929 076
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-18 019 896	-12 964 665	-6 750 057	52 %	-9 929 076

Perämeren jätelautakunta

Perämeren jätelautakunta	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoinen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	77 385	122 080	25 821	21 %	124 510
Maksutuotot					0
Tuet ja avustukset					0
Muut toimintatuotot	10	320	0	0 %	320
Toimintatuotot yhteensä	77 395	122 400	25 821	21 %	124 830
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-69 797	-71 520	-23 113	32 %	-70 250
Palkat ja palkkiot	-58 475	-59 320	-19 256	32 %	-58 270
Henkilösivukulut	-11 322	-12 200	-3 857	32 %	-11 980
Palvelujen ostot	-4 629	-47 060	-2 363	5 %	-48 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-163	-2 040	-22	1 %	-2 080
Avustukset					0
Muut toimintakulut	27	-1 380	0	0 %	-1 410
Toimintakulut yhteensä	-74 562	-122 000	-25 498	21 %	-121 740
Toimintakate	2 833	400	323	81 %	3 090
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	2 833	400	323	81 %	3 090

Meri-Lapin ympäristölautakunta

Meri-Lapin ympäristölautakunta	TP 2021	TA 2022	Toteuma 4 / 2022	Toteuma 4 / 2022	Raami 2023
Ulkoisen tuloslaskelma	€	€	€	%	€
Toimintatuotot					
Myyntituotot	808 020	887 910	274 081	31 %	922 220
Maksutuotot	328 340	350 071	132 352	38 %	354 450
Tuet ja avustukset					0
Muut toimintatuotot	27 591	400	11 285	2821 %	410
Toimintatuotot yhteensä	1 163 951	1 238 381	417 718	34 %	1 277 080
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-1 428 480	-1 469 830	-464 330	32 %	-1 564 370
Palkat ja palkkiot	-1 138 215	-1 219 350	-370 416	30 %	-1 297 820
Henkilösivukulut	-290 265	-250 480	-93 914	37 %	-266 550
Palvelujen ostot	-162 627	-311 824	-85 417	27 %	-333 070
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-29 502	-57 887	-4 909	8 %	-59 040
Avustukset	-19 766	-28 730	-7 315	25 %	-29 310
Muut toimintakulut	-64 021	-68 720	-21 337	31 %	-70 090
Toimintakulut yhteensä	-1 704 396	-1 936 991	-583 307	30 %	-2 055 880
Toimintakate	-540 445	-698 610	-165 589	24 %	-778 800
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-540 445	-698 610	-165 589	24 %	-778 800